

هویت جغرافیایی، سرچشمه عضویت کشورها در سیستمها و سازمانهای منطقه ای

از: دکتر محمد رضا حافظ نیا، استاد جغرافیای سیاسی دانشگاه تربیت مدرس

- ۱- هر کشوری در جهان از هویت جغرافیایی برخوردار است. یعنی از فضاهای جغرافیایی که در آن قرار دارد هویت می‌گیرد.
- ۲- مبانی هویت جغرافیایی کشورها ممکن است تک بعدی یا چند بعدی باشد.
- ۳- مبانی هویت جغرافیایی برای کشورها ایجاد حق طبیعی می‌کند.
- ۴- حق طبیعی ناشی از هویت جغرافیایی، سرچشمه حق نقش آفرینی سیاسی برای کشور در سازمان و سیستم منطقه ای است.
- ۵- کشورها به دلیل عضویت در فضاهای جغرافیایی مربوطه، از حق ذاتی عضویت در سازمانها و سیستم های منطقه ای برخوردار می‌شوند. به عبارتی عضو اصلی سازمان یا سیستم منطقه ای محسوب می‌شوند.
- ۶- کشوری که از تعلق در منطقه جغرافیایی برخوردار نباشد حضور، نقش آفرینی و یا عضویت او در سیستم از منطق جغرافیایی و حق طبیعی و ذاتی برخوردار نمی‌باشد. چنین حضور و عضویتی در منطقه غیر منطقی بوده و نوعی تجاوز و یا سلطه‌گری تلقی می‌شود. ولی اینگونه کشورها به عنوان عضو ناظر (فاقد حق طبیعی و شهروندی در منطقه) می‌توانند در سازمان و سیستم منطقه ای ایفای نقش کنند.
- ۷- فضای جغرافیایی منطقه مربوطه به عنوان سرچشمه هویت کشورها از دینامیسم ژئوپلیتیکی برخوردار است. بدین معنا که نیروهای دینامیکی مثبت و منفی (هم‌گراساز و واگراساز) در یک رابطه دیالکتیکی قرار داشته و فضای منطقه را از کنش های سیاسی بازیگران در اشکال مختلف برخوردار می‌کنند.
- ۸- چنانچه نیروهای دینامیکی هم‌گراساز بر فضای منطقه حاکم شود، سیستم منطقه ای به سوی کمال ژئوپلیتیکی پیش رفته و سازمان منطقه ای در آن شکل می‌گیرد.
- ۹- کشورهایی که در فضای جغرافیایی هویت ساز مربوطه از سهم بیشتری در فضا و یا وزن ژئوپلیتیکی کل منطقه جغرافیایی برخوردار باشند در جایگاه رهبری و مدیریت فرآیندهای منطقه ای قرار می‌گیرند.
- ۱۰- کشورهای عضو منطقه جغرافیایی به نسبت سهمی که از فضای منطقه و نیز وزن ژئوپلیتیکی منطقه برخوردارند در یک رابطه سلسله مراتبی قدرت قرار می‌گیرند، و بر اساس آن، جایگاهشان در هرم قدرت منطقه ای مشخص می‌شود. هرم قدرت منطقه ای معرف سطح بندی و رده بندی قدرت در منطقه جغرافیایی مربوطه است.
- ۱۱- کشورها در جهان به تعداد تعلقات و مبانی هویت جغرافیایی خود، به طور هم‌زمان می‌توانند عضو سیستمها و یا سازمان های منطقه ای متعدد باشند. مانند ایران که در سازمانهای منطقه ای اکو، اقیانوس هند و همکاریهای اسلامی و نیز سیستمهای منطقه ای خلیج فارس، خزر، تمدن ایرانی و زبان فارسی، جنوب غرب آسیا و غیر آن عضویت دارد.